

MOZAIK
KERETTANTERVRENDSZER
AZ ÁLTALÁNOS ISKOLÁK SZÁMÁRA
NAT 2003

**ÉLETVITEL
ÉS GYAKORLATI ISMERETEK**

1-4. évfolyam

Készítette:
Nagymihály Mátyás

A kerettantervrendszert szerkesztette és megjelentette:
MOZAIK KIADÓ – SZEGED, 2004

TARTALOM

BEVEZETÉS	3
Kapcsolat NAT követelményeivel	3
Célok és feladatok	3
Általános fejlesztési feladatok	4
Követelmény	4
Tartalom	4
Értékelés	4
Feltételek	5
A tantárgy javasolt időkerete	5
ÉLETVITEL ÉS GYAKORLATI ISMERETEK 1. ÉVFOLYAM	6
Cél	6
Követelmény	7
ÉLETVITEL ÉS GYAKORLATI ISMERETEK 2. ÉVFOLYAM	8
Cél	8
Követelmény	10
ÉLETVITEL ÉS GYAKORLATI ISMERETEK 3. ÉVFOLYAM	11
Cél	11
Követelmény	13
ÉLETVITEL ÉS GYAKORLATI ISMERETEK 4. ÉVFOLYAM	14
Cél	14
Követelmény	16

BEVEZETÉS

Kapcsolat NAT követelményeivel

A tanterv magában foglalja mindazokat a követelményeket, amelyeket a NAT előír, többlet követelményeket nem tartalmaz.

Célok és feladatok

- A tantárgy tanításának fő célja hogy olyan ismereteket adjon, mely megalapozza a tanulóknak a technikának és a technológiáknak, mint a modern civilizáció lényeges tényezőinek ismeretét, az azok iránti érdeklődést. Életkori sajátosságukhoz igazodva és azok elemeit felhasználva így sokoldalú kapcsolatba kerülnek a mesterséges környezettel, mind a megfigyelés, mind pedig a gyakorlati tevékenységen keresztül.
- A modellezéssel készítse a tanulókat a problémaközpontúságra, a rugalmas gondolkodásra, a kreativitásra, fejlessze a munkamorált, finomítsa a mozdulataikat.
- A technikai rendszerek segítségével, célirányos megfigyeléseket hajtva végre, folyamatában figyelhetik meg és elemezik a technikai problémákat.
- Mindezekkel együtt lássák be a tanulók a technika fejlődés fontosságát, de annak a lehetséges környezetromboló hatásait, így jussanak el a fenntartható fejlődés alternatívájához.
- A széleskörű ismeret- és tevékenységkínálat segítse hozzá a tanulókat egyéni adottságaik, képességeik, érdeklődésük fejlesztéséhez, reális önismeretük alakulásához.
- A tanulók legyenek képesek életmódjukban megvalósítani a társadalmilag elfogadott együttélési és viselkedési normákat. Életmódjuk egészséges legyen, vállalják önmagukat, igényeljék önmaguk fejlesztését. Érzelmi életük egyensúlyban tartására törekedjenek, egészségesen dolgozzák fel sikereiket, kudarcaikat, képesek legyenek szorongásaikat feloldani.
- Neveljen és képességeiknek megfelelő optimális teljesítményre való törekvésre szoktassa őket.
- A tantárgy lehetőséget ad, a közlekedési morál javítására, a közlekedési eszközök fejlődésének és szerepének megfigyelésére a mindennapi életben.
- A technika történetének tanulmányozásán keresztül ismertessük meg a tanulókat a feltalálókkal, tudósokkal és a technikai fejlődést jelentősen befolyásoló találmányaikkal.
- A modellezés, a háztartási ismeretek elsajátítása adjon alkalmat arra is, hogy segítsük pályaválasztásukat, folyamatosan bővítsék ismereteiket a választott szakmáról, ismerjék meg önmagukat, önállóan is fejlesszék képességeiket.
- A természetes anyagok megismerése mellett a népművészet elemeinek felhasználásával fejlesztjük kreativitásukat.
- A tantárgy a következő kiemelt célok elérését teszi lehetővé:
  - az alkalmazkodó képesség fejlesztése, alkalmazkodás a természetes és a mesterséges környezethez;
  - a tanulók sokoldalú harmonikus fejlesztése;
  - elemi szinten a kez ügyesség fejlesztése, a szűkebb élettér (család, lakás, iskola, lakóhely) technikai környezetének vizsgálata, megismerése;
  - gyakorlati tevékenységeken keresztül a technikai műveltség megalapozása;
  - a technikai rendszereket felépítő anyagok főbb tulajdonságainak megismerése, anyagok átalakítása, működési elvek megismerése;
  - önálló problémamegoldásra törekvés, rugalmas gondolkodásra nevelés;
  - a háztartási ismereteken keresztül az önállóságra törekvés, a célszerű, eredményes és takarékos gazdálkodás, a kiegészítő jövedelemszerzés lehetőségeinek megvilágítása, igényének felébresztése
- A megismert szakmák tartalmának, követelményeinek tisztázása alapján pályaorientáció.Ű
- A családi életre való felkészítés és a napi feladatok gyakorlása.
- Segítsen megismerni a Föld globális problémáit és az egészséges életmód technikáját.

Általános fejlesztési feladatok

Készségek:

A tantárgy tanulása során, a tevékenység és munka megtervezésekor, végzése során, annak értékelésekor javul a tanulók *beszéd- és kifejezőkészsége*. A rendszerszemléletű gondolkodás kialakításával a *logikai készség* fejlődik. A műszaki ábrázolás és kommunikáció a tanulók, *logikai és rajzolósi készségét, kép olvasási, a tervek megvalósítása, a munkadarab vagy rendszer elkészítése a manuális készséget* fejleszti.

Képességek:

A szükséglet és lehetőség összevetése, a tervezés és a munka elvégzése a tanuló koncentráló, *problémamegoldó, alkotó, becslési, döntési, elemző, szintetizáló, rendszerező és összpontosító* képességének fejlesztése mellett növeli a kreativitást, a kezűgyességet és a pontosságra való igényt, továbbá elősegíti a *jó térlátást*, a tájékozódást a térben és a síkon. A tevékenység értékelése pedig a helyes *önértékelés* képességének kialakulását támogatja, kialakítja az önellenőrzés igényét.

Követelmény

Részletes kifejtése az egyes évfolyamok szintjén található.

Tartalom

Részletes kifejtése az egyes évfolyamok szintjén.

Értékelés

1-4. évfolyamon

Az értékelés szempontjai:

- Pontos, tiszta munka.
- Anyagok és munkaeszközök helyes, szakszerű, balesetmentes használata.
- Népművészeti elemek, motívumok alkalmazása.
- Ötletesség, önálló munkavégzés a megadott területen.
- Környezetének rendbetétele, eszközökre való vigyázás.
- Feladatlapok, tesztlapok.

5-6. évfolyamon:

Az értékelés szempontjai:

- Rajzos ábrázolás milliméteres pontossággal, tisztaság, áttekinthetőség.
- Modellek kidolgozottsága, félkész termékek alkalmazása, működőképesség.
- Önálló balesetmentes munkavégzés.

7-8. évfolyamon:

Az értékelés szempontjai:

- Áttekinthető, helyes szabványrajzok.
- Pontos, tiszta munkára törekvés.
- Szerelési, modellezési biztonság.
- Aktív részvétel a tanulást segítő munkákban.
- Balesetmentes szerszámhasználat.
- Kitartó, egyenletes munkavégzés, munkaszervezés.
- Az elméleti anyagból tesztlapok, totók.

9-10. évfolyamon:

Az értékelés szempontjai:

- A szerelt modellek működőképessége.
- Műszaki rajz készítése, olvasása.
- Tesztlapok.

Feltételek

1-4. évfolyamon

- Hurkapálcák, lécek, falapok, építőkövek, dobozok, textil anyagok, fonalak, gyurma, agyag, mérőeszközök a tanulók számától függő mennyiségben.
- Kézügyességet fejlesztő szakkönyvek.
- Technikai érdekességeket bemutató szakkönyvek, lexikonok.
- A tanteremben bemutató a gyűjtött természetes anyagokból (gesztenye, makk, dió, falevelek, nád, sás, gyékény, csuhé stb.).

5-6. évfolyamon

- Fa, műanyagok, ezek feldolgozásához szükséges szerszámok.
- Bőr, műbőr. Kerékpár és szerelőkészletek.
- Szakkönyvek, lexikonok, technikatörténeti szakkönyvek.
- Szaporítóládák.

7-8. évfolyamon

- Műszaki rajzlap, vonalzó, kihúzó.
- Fémek, fémeket vizsgáló eszközök.
- Szerelőkészletek, motormodellek, segédmotor-kerékpár.
- Tankönyv
- Lexikonok, segédkönyvek, barkácskönyvek, háztartáskönyv.

9-10. évfolyamon

- Áramkörök, szerelődoboz, segédmotor-kerékpár.
- Lexikonok, videofilmek, demonstrációs eszközök.
- Tankönyv.

A tantárgy javasolt időkerete

Évfolyam	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Heti óraszám:	1	1	1	1	1	1	1,5	1	1,5	1
Éves óraszám:	37	37	37	37	37	37	55	37	55	37
Új anyag feldolgozása										
Ebből modellezés	26	26	26	26	10	10	10	8	10	6
Technikatörténet és információs kultúra					10	10	18	10	12	10
Háztartástan és egészségkultúra	4	4	4	4	10	10	14	10	14	10
Közlekedéskultúra	2	2	2	2	2	2	5	4	8	4
Összefoglalás, rendszerezés, ellenőrzés	2	2	2	2	3	3	4	3	4	3
Év végi rendszerezés	1	1	1	1	1	1	2	1	2	3
Szabad időkeret	2	2	2	2	1	1	2	1	4	1

ÉLETVITEL ÉS GYAKORLATI ISMERETEK

1. ÉVFOLYAM

Óraszám:

Tanítási ciklus 1 óra / 1 hét

Cél

- A technikai műveltség alapozása, a technikai nevelés.
- A mesterséges és természetes környezet megkülönböztetése összehasonlítása, a modell fogalmának, jelentőségének, létrehozási módjának fokozatos megismertetése.
- Segítségnyújtás a technikai környezet megismeréséhez, az abban való tájékozódásban, az anyagok csoportosítása érzékszervi tapasztalatok alapján (fa, papír, fonal, formázható anyagok, fémek műanyagok, természetes anyagok), mely segíti az egyéni ötletek megvalósítását.
- A gyakorlati problémák megoldása során alkalmazott elvek megértetése. A mindennapokban szükséges praktikus elemi ismeretek és helyes szokások elsajátítása, a kezűgyesség fejlesztése.
- A mozgáskoordináció fejlesztése, a műveletek, a munkafogások, a szerszámhasználat gyakoroltatása.
- Egészséges életmódra nevelés, környezeti tényezők megismertetése az egészséges fejlődés szempontjából.
- Az önálló gyalogos közlekedés alapvető szabályainak megismerése és alkalmazása.
- Balesetek megelőzése.
- Az otthoni napirend kialakítása.
- A népi hagyományok elemi szintű megismertetése.

Tananyag, témakör, fogalmi tartalom	Fejlesztési feladatok
Munkakultúra	
<p>Az alaprajz, körvonalrajz, látszati rajz. A rész – egész megkülönböztetése. Az azonos és különböző formák. Helyes munkaszokások kialakítása. Nyomatkészítés. Gömb, henger, csigavonal alakítása. Anyaggyűjtés a terv elkészítéséhez. A természetben gyűjtött anyagok megmunkálása. Egyszerű tárgy készítése a gyűjtött anyagokból. Papír hajtogatása, tépése. Képlékeny anyagok: az agyag és a gyurma közötti különbség. Anyagok csoportosítása felismert tulajdonságaik alapján. Tapasztaltgyűjtés érzékszervi tapasztalat útján.</p>	<p>Tudjon nagyságot viszonyítani, összehasonlítani. Ismerje az alaprajz és körvonalrajz közötti különbséget. Ismerje fel a részt, mint az egész alkotóelemét. Kezügyesség fejlesztése. Összefüggések felismerése a gyűjtött anyag és a terv megvalósításában. A megismert tulajdonságok kihasználása a terv megvalósításához. Nézeti ábrázolás előkészítése. A papír és természetből gyűjtött anyagok. Érzékszervi tulajdonságainak megismerése.</p>
Termelés-kultúra	
<p>A képlékeny anyag tulajdonságai, a megmunkálás lehetősége. A fa megmunkálása. Törés egyforma nagyságra. Mérés, összehasonlítás becsléssel. Papírmunkák: a papírfajták elemi vizsgálata és felismerése (karton, rajzlap, színes papír, írólap). Famunkák: a fa tulajdonságai, megmunkálhatósága (törés, vágás, csiszolás). Fonalmunka: cérna és fonal felismerése (fonás sodrás csomózás).</p>	<p>Találjon örömet a manipulatív tevékenységben. Törekedjék az esztétikumra. Tudjon képlékeny anyagokból egyszerű formákat létrehozni. Megfigyelő-képesség fejlesztése Tű olló balesetmentes használata. Tudjon papírt alakítani a tanult módokon. Legyen képes a legegyszerűbb eszközök és szerszámok helyes és balesetmentes használatára. Célszerű takarékos anyagfelhasználás. Szerezzen jártasságot a fa alapvető megmunkálásában. A csiszolópapír helyes használata.</p>

Tananyag, témakör, fogalmi tartalom	Fejlesztési feladatok
Háztartáskultúra	
Munkák a családban. Az ünnepekhez kapcsolódó dekoráció (karácsonyfadísz, ablakdísz, farsangi álarc).	Vegyen részt házimunkában.
Környezetkultúra	
Építés, épület, építmény. Építőelemek és csoportosításuk.	Tudjon síkban és térben minta és egyéni elképzelés alapján építeni. Tudja a modellt és a valóságos tárgyat összehasonlítani.
Közlekedéskultúra	
A gyalogos közlekedés szabályai. (gyalogátkelőhely, járda, járdasziget, úttest, jelzőlámpa).	Legyen képes az úttesten biztonságosan átkelni irányítással és anélkül.
Gazdálkodáskultúra	
Gazdálkodás és takarékoság a zsebpénzzel.	Ismerje meg a zsebpénzzel való ésszerű és helytelen lehetőségeket.
Egészségkultúra	
Táplálkozással, a munkavégzéssel kapcsolatos higiénés szokás. Helyes napirend. A szabad levegőn való tartózkodás hatásai. Alkalmazkodás az évszakokhoz.	Ismerje és alkalmazza a helyes testtartást, annak fontosságát munkavégzés közben. Tartsa tisztán és rendben taneszközeit és munkaterületét. Megfelelő öltözködés kialakítása.
Fogyasztói kultúra	
A reklámok hatásai.	Ésszerűen bánjon zsebpénzével.
Szabadidő-kultúra	
Helyes napirend, életkornak megfelelő önellátás.	Ismerjen egészséges és helyes szabadidős tevékenységeket.
Információs kultúra	
(más pontokkal együtt tárgyalva)	Fejlődjön verbálisan kifejező-képessége.
Pályaorientáció	
Néhány fontos foglalkozás megismerése (pl. fázekasság, fához kötődő mesterségek, stb.).	Tudja szülei foglalkozását. Ismerje a fazekas mesterséget.

Követelmény

- Tudjon példákat a természetes és a mesterséges környezetből.
- Tudjon hosszúságot, nagyságot viszonyítani, összehasonlítani.
- Lényegkiemelés, becslés elsajátítása.
- Képlékeny anyagból egyszerű formák alakítása.
- Anyagok megfigyelése, külső, belső tulajdonságainak segítségével való alakíthatóságára.
- A célnak megfelelő munkaeszköz használata.
- Nevezzen meg néhány az agyaghoz kapcsolódó foglalkozást.
- Tudjon papírt alakítani az eddig tanult módokon.
- Ismerje fel és nevezze meg a környezetében előforduló anyagfajtákat.
- Legyen képes a legegyszerűbb eszközök és szerszámok helyes és balesetmentes használatára.
- Tudjon Alaprajzot készíteni körvonalazással.
- Tudjon síkban minta és egyéni elképzelés alapján építeni.
- Legyen képes az úttesten biztonságosan átkelni irányítással és anélkül.
- Tudja a szülei foglalkozását.
- Vegyen részt házimunkában.
- Ismerje az alapvető egészségügyi követelményeket, és azokat alkalmazza is a mindennapi életben.
- Ismerje a lakás berendezési tárgyait és azok rendeltetésszerű használatát.
- Ismerje a célszerű takarékoság néhány szabályát.

ÉLETVITEL ÉS GYAKORLATI ISMERETEK

2. ÉVFOLYAM

Óraszám:

Tanítási ciklus 1 óra / 1 hét

Cél

- A technikai műveltség továbbfejlesztése.
- A természetes és mesterséges környezet és ezek anyagainak megismertetése, felhasználásnak, felhasználhatóságnak bemutatása.
- Ismerkedés a természetes anyagokkal (agyag, csuhé stb.).
- A fa, papír, fonal megmunkálása.
- A gyalogos közlekedéssel kapcsolatos közlekedési táblák megismerése, alapvető közlekedési illemszabályok alkalmazása.
- Az egészségmegőrzés egyszerű módszereinek, a betegségeknek meg-, felismerése.
- A viselkedés szabályai és alkalmazásuk otthon, vendégségben.
- A népi hagyományok ápolása.

Tananyag, témakör, fogalmi tartalom	Fejlesztési feladatok
Munkakultúra	
<p>Az építődobozban található elemcsaládok felismerése és megnevezése.</p> <p>Képlékeny anyagok: az agyag és a gyurma közötti különbség, a képlékeny anyag tulajdonságai, a megmunkálás lehetősége.</p> <p>Képlékeny anyagok lapítása, mélyítése, hengerezése, kúposítása.</p> <p>Mintázófa használata.</p> <p>Térbeli kompozíció készítése. Anyaggal való takarékoság.</p> <p>Ékszerek készítése gömbölyítéssel, dísz tárgyak készítése.</p> <p>Utánzással játék készítése természetes anyagokból (dió, gesztenye, kukorica, raffia, csuhé stb.). Méretek, méretmegjelölés, előrajzolás, arányok, kicsinyítés, nagyítás, az egész részekre bontása.</p> <p>Papír alakítása (hajtás, sodrás, gömbölyítés, redőzés, darabolás).</p> <p>Hosszúság mérése centiméter pontossággal.</p> <p>Hajtogatással tárgyak készítése.</p> <p>Nyírással tárgyak készítése (terítő).</p> <p>A textíliák tulajdonságainak megismerése, szövés, préselés, nemezelés.</p> <p>Egyszerű öltések alkalmazása.</p> <p>A textília és a fonal tulajdonságainak felhasználásával egyszerű tárgy készítése nyírással, ragasztással, varrással.</p> <p>Látszati rajz alapján térbeli modellezés.</p>	<p>Tudjon képlékeny anyagokat térben eszközök segítségével megmunkálni.</p> <p>Tudjon egyéni elképzelés alapján építményeket konstruálni, kicsinyített rajz alapján térben építeni.</p> <p>Természetes anyagok felhasználásával tudjon játékokat készíteni.</p> <p>Kreativitás fejlesztése.</p> <p>Törekedjék a rajzeszközök rendeltetésszerű használatára.</p> <p>Legyen képes becsléssel méreteket viszonyítani.</p> <p>Ismerje a nagyítás és a kicsinyítés fogalmát.</p> <p>Ismerje a tű és az olló helyes használatát.</p> <p>Szerezzen jártasságot a látszati rajzból térbeli tárgyak készítésében.</p>

Tananyag, témakör, fogalmi tartalom	Fejlesztési feladatok
Termelés-kultúra	
A fa feldolgozása, megmunkálhatósága és felhasználhatósága. A fafeldolgozás eszközei és szerszámjai A fa tulajdonságainak ismertetése: hasítható, faragható. A megmunkálás eszközei. Pontos törés, vágás. A papírgyártás menetének megismerése. Anyagok újrahasznosítása. Fonalmunka: a fonal tulajdonságai, elemei szálak. Tervszerű munkavégzés, célszerűségekre törekvés. Csoportmunka, munkamegosztás.	Találjon örömet a manipulatív tevékenységben. Törekedjék az esztétikumra. Tudjon képlékeny anyagokból egyszerű formákat létrehozni. Tudja a kést balesetmentesen használni. Legyen képes az anyagok takarékos felhasználására. Munkái során törekedjék az esztétikus kivitelezésre. Tudja a megismert szerszámokat tudja. megnevezni rendeltetésük szerint használni Törekedjék a balesetmentes munkavégzésre.
Háztartás-kultúra	
Kereskedelem, a lakosság ellátása. A házimunkában való részvétel. Viselkedési szokások kialakítása vendégségben, étteremben. Ünnepi asztalterítés, vendégvárás, vendéglátás. Ajándék készítése, csomagolása, átadása.	Ismerje meg lakóhely környékének kereskedelmi hálózatát. Ismerje az alapvető viselkedési szabályokat étkezés közben, vendégségben, étteremben.
Környezet-kultúra	
Ünnepekhez kapcsolódó dekoráció készítése. Környezetvédelem – a fák óvása.	Ismerje a fák szerepét környezetünkben, életünkben.
Közlekedés-kultúra	
Jelzőtáblák célja, alakja, jelentése. A közlekedési jelzőtáblák alakjai és jelentése. A gyalogos közlekedésnél használatos jelzőtáblák ismerete, figyelembevétele. A tömegközlekedési eszközön alkalmazandó illemszabályok. Átkelés az útesten egyénileg, csoportosan. A járműveken való közlekedés. A jobbkéz-szabály.	Ismerje a lakóhely környékén és egyéb helyeken előforduló közlekedési jelzőtáblák jelentését, a jobbkéz-szabályt, a tömegközlekedési eszközök használatának alapvető szabályait.
Gazdálkodás-kultúra	
Ésszerű takarékoság a mindennapi életben. Készülődés a karácsonyi vásárra. Elemi szolgáltatások megismerése (posta, számlák).	Ismerjen költségmentes ajándékozási módokat.
Egészség-kultúra	
Testi higiénia. Egészséges táplálkozás. A betegségek felismerése, okozói. A táplálék összeállítása, növényi állati eredetű táplálékok. Gyógynövények. A ruházat tisztán tartása, megóvása. A higiénés szokások kialakítása: fogápolás	Elemi higiénés szokásokat ismerje és alkalmazza. Tartsa tisztán ruházatát. Tudja a zsebkendő helyes használatát. Az egészséges táplálkozás alapvető elveinek ismerete. Ápolja fogait.
Fogyasztói kultúra	
Takarékoság a családban. Ajándékozási szokások.	
Szabadidő-kultúra	
A napirendbe épített pihenés szerepe, aktív módjai.	Különböztesse meg a hasznos és kevésbé hasznos időtöltéseket.
Információs kultúra	
Pályaorientáció	
Ósi mesterségek megismerése: szövés, nemezelés.	

Követelmény

- Alkalmazza a megelőző évfolyamon elsajátított eljárásokat, szokásokat a problémamegoldás folyamatában. Igényelje a további, mélyebb megismerést.
- Legyen képes tárgyakat felismerni alaprajzról.
- Legyen képes térben építeni.
- Ismerje a kicsinyítés, nagyítás fogalmát.
- A papír, textil, fa legfontosabb tulajdonságainak ismerete.
- A célnak megfelelő szerszámok kiválasztása, használata.
- A gyalogos közlekedés szabályainak ismerete.
- Udvarias magatartás a közlekedésben.
- Igény a mozgásra, a szabadidő helyes eltöltése.
- Higiénés szokások a táplálkozásban, öltözködésben.
- A családi munkamegosztásban való aktív részvétel, kulturált viselkedés otthon, közterületeken.
- Ismerje a pénz szerepét (a családban).
- A szolgáltatások ismerete, részvétel a szolgáltatásokban.
- Legyen tisztában azzal, hogy mi hol kapható (bélyeg – posta, tej – ABC).
- Ismerjen néhány hulladékhasznosítási módot a gyakorlatban.
- Ismerje és alkalmazza a helyes viselkedési szabályokat munka közben, a gyalogosközlekedésben és a leggyakrabban használt tömegközlekedési eszközökön.
- A környezetben előforduló jelzőtáblák jelentésének ismerete.
- Használja a népi hagyományok nyújtotta tapasztalatokat.
- Tartsa rendben a munkahelyét.
- Takarékos anyagfelhasználás.

ÉLETVITEL ÉS GYAKORLATI ISMERETEK

3. ÉVFOLYAM

Óraszám:

Tanítási ciklus 1 óra / 1 hét

Cél

- A technikai műveltség továbbfejlesztése.
- Tapasztalatok szerzése az anyagok belső szerkezetéről.
- Újabb anyagfajták megismertetése.
- Bevezetés a műszaki információközlésbe.
- A közlekedésben való szabályos részvétel megtanítása.
- Az elemi táplálkozáskritériumok megismertetése.
- A népi hagyományok ápolása.
- Ismerkedés ősi mesterségekkel, anyagaikkal (sás, nád, fűz stb.) egyszerű megmunkálásuk. A fa, papír, fonal további megmunkálása.
- Egyszerű modellek építése.
- A kerékpáros közlekedés szabályainak megismerése, alkalmazása.
- A betegápolás egyszerű módjainak elsajátíttatása.

Tananyag, témakör, fogalmi tartalom	Fejlesztési feladatok
Munkakultúra	
<p>Látszati rajz alapján térbeli megépítés (modell). Nézeti ábrázolás előkészítése (építőelemek). Rajzolás, vonalfajta. A méretmegadás elemei: méretvonal, méretsegédvonal, méretnyíl, méretszám. Tapasztalatok szerzése a természetes anyagokról. Sás, gyékény, kaka megmunkálása. Népi játékszerek készítése nádból, sásból, kákából, fűzből utánzással. Önálló játékkészítés. Ősi mesterségek, a népművészet megismerése. A fafaragás hagyományai, a fa tulajdonságainak megismerése alapján felhasználása. A famunkák eszközei. Lécek, pálcák tulajdonságai. Az anyagvizsgálat módszerei. Az eszközök balesetmentes használata. Vékony pálcák, lécek megmunkálása, ezekből egyszerű játékok készítése. Kitalált játékok megtervezése, a terv alapján szükséges eszközök és anyagok kiválasztása, a terv elkészítése. Síkból térbeli forma alakítása: nyírás, karcolás, metszés. Feladathoz megfelelő öltés kiválasztása (előöltés, szegőöltés, huroköltés, száröltés, láncöltés, boszorkányöltés). Az építészet történeti fejlődése. Makett készítése – a lakás belső helyiségei. Alaprajz és oldalrajz készítése. Épületelemek illeszkedése, az áthidalás technikája.</p>	<p>Tudja használni a vonalzót mint mérőeszközt. Tudjon egyszerű műszaki rajzokat olvasni. Ismerje a méretezés fontosságát. Összetett modellek építése térben egyénileg. Önállóan tudjon ajándéktárgyat készíteni. Tudja a szükséges eszközök célszerű, balesetmentes használatát. (Tű, olló, kés helyes használata.) Ismerje a fa, mint anyag legfontosabb tulajdonságait, megmunkálásának egyszerű formáit. Legyen képes segítséggel a munkához szükséges eszközöket megválasztani. Ismerje a lakás helyiségeinek, berendezési tárgyainak funkcióit.</p>

Tananyag, témakör, fogalmi tartalom	Fejlesztési feladatok
Termelés kultúra	
A feldolgozott anyag: anyagvizsgálat (lágy papírok, kartonok, lemezek). A fa megmunkálása, fafaragás. Népi iparművészet Fonalmunka, varrás. A papírmásé készítésének menete. Az építés menete, anyagai, technikai gondolkodás és szemlélet megalapozása. Településtípusok, népi építészet.	Ismerje fel az anyagok tulajdonságai és felhasználhatósága közötti kapcsolatot A szerszámokat és eszközöket balesetmentesen használja. Tisztelje és becsülje a saját maga és mások munkáját.
Háztartás kultúra	
Szolgáltatások. A háztartási munkákat könnyítő eszközök ismerete, ezek balesetmentes használata. A családi munkamegosztásban való aktív részvétel. Egyes háztartási tennivalók önálló elvégzése (mosogatás, szellőztetés, bevásárlás). A házimunkák csoportosítása (kertápolás, állattenyésztés, stb.).	Ismerje a háztartásban használatos eszközöket. Életkornak megfelelően szolgálja ki magát. Vegyen részt a házi munkában.
Környezet kultúra	
Anyagok újra felhasználhatóságának megismerése.	Lássa be az újrahasznosítás lehetőségét, szükségességét.
Közlekedés kultúra	
Alul- és felüljárók. Fényjelző készülékek. A kerékpáros közlekedés (a kerék története).	Alkalmazza biztonságosan a gyalogosközlekedési szabályokat és a tömegközlekedési eszközöket használja helyesen. Ismerje a kerékpárosokra vonatkozó jelzőtáblákat és útburkolati jeleket.
Gazdálkodás kultúra	
Takarékossági formák (idő, energia, fogyasztási cikkek, pénz). Bevétel-kiadás tudatosítása, jövedelemfajták, takarékoság.	Ismerje meg az ésszerű takarékoságot.
Egészség kultúra	
Az egészségmegőrzés. Fertőző betegségek. Gyermekebalesetek. Alapvető segítségadás balesetnél. Betegápolás. A leggyakoribb fertőző betegségek megelőzésének módját. Gyermekebalesetek megelőzése játéknál, szabadidőben. Betegségek felismerése tünetekről. Láz, lázmérés, lázcsillapítás. Öltözködés, körömápolás. Helyes magatartás az orvosi rendelőben.	Ismerje fel az egészségmegőrzés fontosságát. Tartsa be a higiénés előírásokat Tudja, hogy munka játék, pihenés során veszélyforrások vannak, ezeket próbálja elkerülni. Óvja saját és mások testi épségét Az egészségmegőrzés jelentőségének felismerése, károsító hatások elutasítása. Tudja mi a teendő betegsége esetén ki, mikor hogyan értesítsen erről. Öltözködjön a helynek, időjárásnak megfelelően.
Fogyasztói kultúra	
(más pontokkal együtt tárgyalva)	
Szabadidő-kultúra	
(más pontokkal együtt tárgyalva)	
Információs kultúra	
A műszaki ábrázolás, mint információközvetítő.	Lássa be hogy, a műszaki ábrázolás információközvetítő lehetőség.
Pályaorientáció	
Építkezéshez kapcsolódó foglalkozások.	

Követelmény

- Tudatosan bővítse ismereteit az anyag tulajdonságainak területén.
- Természetes, mesterséges anyagok tulajdonságainak megkülönböztetése.
- Az anyagok tulajdonságai és felhasználásuk közötti kapcsolat felismerése.
- Fogadja el, lássa be a szimbólumok szükségességét a műszaki információközlésben.
- Tudjon megkülönböztetni a műszaki rajzban használatos vonalfajtákat, legyen képes nézeti rajzok elemzésére.
- Egyszerű makett készítése.
- Összetett modellek építése térben – egyéni elképzelések kivitelezése.
- Ismerje és alkalmazza a gyalogos és a kerékpáros közlekedés szabályait.
- Ismerje néhány élelmiszer élettani hatását.
- Tanúsítson érdeklődést a népi hagyományok iránt.
- Aktív részvétel tárgykészítő tevékenységben.
- Munkaeszközök megfelelő használata, védelme, megbecsülése, gondozása.
- Ismerje a lakás belső tereinek funkcióit.
- Baleset, betegség esetén tudja, mit kell tennie.
- Tudja a leggyakoribb betegségek megelőzésének módjait.
- A tiszta környezet iránti igény mind az iskolában, mind otthon.
- A háztartási munkát megkönnyítő szolgáltatások szerepe.
- Ismerjen fel néhány – a háztartásban nélkülözhetetlen – alapvető szerszámot, eszközt.

ÉLETVITEL ÉS GYAKORLATI ISMERETEK

4. ÉVFOLYAM

Óraszám:

Tanítási ciklus 1 óra / 1 hét

Cél

- A technikai műveltség továbbfejlesztése.
- Fejlesszék elméleti és gyakorlati ismereteiket a fa, papír, fonal magasabb szintű megmunkálása.
- A környezeti kultúra értékeinek megismerése, formálása.
- A közlekedési eszközök modelleken keresztül történő megismerése, használatuk, gyakorlati tudnivalók az utazással kapcsolatban.
- Az emberi test működésének alapvető ismeretei.
- A háztartási eszközök biztonságos használatának megismerése, gyakorlati alkalmazása.
- Az elsajátított ismeretanyag rendszerezése, aktivizálásának biztosítása.
- A műszaki információközlés ismereteinek elmélyítése, bővítése.
- Utazás, az utazáshoz szükséges információk megismerése.
- A hagyományok tisztelete.

Tananyag, témakör, fogalmi tartalom	Fejlesztési feladatok
Munkakultúra	
<p>A vázlatrajz, a nézeti ábrázolás, és vetületi ábrázolás különbözősége.</p> <p>Térbeli tárgy nézeti ábrázolása, elkészítése.</p> <p>Fafajták ismerete, szegezés, szeghúzás.</p> <p>Megfelelő szerszámhasználat, balesetvédelem.</p> <p>Kalapács, harapófogó helyes használata.</p> <p>A szabványosított műszaki rajz jelei.</p> <p>Mérési eredmények lejegyzése.</p> <p>Önálló modellek létrehozása.</p> <p>Önálló tervezés, népi hímzések.</p> <p>Logikus terv a tárgykészítésnél.</p> <p>A fonalak vastagítása, vékonyítása.</p> <p>Laptextilek nagyobbítása, kicsinyítése.</p> <p>Dísz tárgyak készítése népművészeti elemek felhasználásával.</p> <p>Szövés, felvetés, szálbehúzások, eldolgozás.</p> <p>Motívumgyűjtés.</p>	<p>Legyen képes alaprajz, nézetrajz és tárgy megfeleltetésére.</p> <p>Tudjon mérni cm-pontossággal, mérési eredményeket lejegyezni.</p> <p>Szerezzen kellő gyakorlatot a rajzeszközök használatában.</p> <p>Tér látás célirányos fejlesztése.</p> <p>Becslés, pontos rajzolás fejlesztése. Tudjon centiméter pontossággal mérni.</p> <p>Törekedjék anyagtakarékos felhasználásra.</p> <p>Szerezzen jártasságot a fonalmunkákban.</p>
Termelés-kultúra	
<p>Alapanyag, nyersanyag, félkész- és késztermék.</p> <p>Fonal vizsgálata.</p> <p>Népi iparművészet.</p> <p>Népi építészet.</p> <p>Épített környezet, épített tér.</p> <p>A termelés fontossága, fakitermelés, környezetvédelem.</p> <p>Anyagszükséglet megállapítása. A papír története, szerkezete, szerepe az emberi kultúra kialakulásában.</p> <p>Újrahasznosítható anyagok megismerése.</p> <p>A papírhajtogatás rajzos jelei, algoritmusok alkalmazása.</p>	<p>Tudja a munkaeszközöket rendeltetésszerűen és balesetmentesen használni.</p> <p>Vegyen részt tárgykészítő tevékenységben.</p> <p>Ismerje a célszerű és takarékos anyagfelhasználást, a megfelelő anyag és eszköz kiválasztását.</p> <p>Legyen képes a tárgy rendeltetése, funkciója, alakja és nézete közötti kapcsolat felismerésére.</p> <p>Tudja kipróbálni a kész munkadarabot, tartson rendet, tisztaságot munka közben.</p> <p>Tudjon egyszerű építményt készíteni közös előkészítés után.</p> <p>Legyen képes a lakás belső tereinek, funkcióinak megnevezésére.</p>

Tananyag, témakör, fogalmi tartalom	Fejlesztési feladatok
Papírgyártás régen és ma. Öltésformák alkalmazása haszon- és dísz tárgyon. Szabásminta használata anyagtakarékosság. Egyé- nileg, vagy csoportosan tudjanak modellt építeni, teret elhatárolni (pásztorkunyhó, vályogkunyhó építése).	
Háztartáskultúra	
Háztartási gépek. Környezetvédelem-takarékosság Gazdálkodás. Időbeosztás a családban.	Tudja balesetmentesen használni a háztartási gépe- ket. Ismerjen néhány – a lakóhelyen található – szol- gáltatást, tudja bemutatni (helye, szerepe, haszná- lata). Alakuljon ki feladattudata a rendszeres napi fel- adatok ellátásában. Legyen képes gazdálkodással kapcsolatos elemi összefüggések felismerésére.
Környezetkultúra	
Környezetvédelem: egyensúly fenntartása az élő- világban. Takarékosság, újrahasznosítás. Ízléses, egyéniséget kifejező családi környezet.	Végezzen szelektív hulladékgyűjtést.
Közlekedéskultúra	
A közlekedési eszközök csoportosítása. Menetrendek vizsgálata. A kerékpározás szabályai. Önállóságra törekvés az utazásnál.	Tudjon tájékozódni a lakóhelyen közlekedő tö- megközlekedési eszköz (busz) menetrendjében. Tudjon kerékpározni forgalom elől elzárt területen.
Gazdálkodáskultúra	
A család jövedelme, zsebpénz, takarékoság.	
Egészségkultúra	
Napirend. Egészséges életmód. A környezet és ruházat tisztán tartása. Egészségkárosító szerek (nikotin, drog, alkohol). Az emberi test működésének alapvető ismeretei. Testünk felépítése, tápanyagok, fogak. Felkészülés a külső-belső változásokra. Személyi higiéniaira való igény. Egészséget károsító szerek elutasítása. Egészséges életmód tudatos kialakítása. Egészségügyi ellátás ismerete, segítségnyújtás, hí- vás. Gyógyszerfogyasztás.	Ismerje az egészséges életmód elemi szabályait, az egészséges tápanyagokat. Tartsa be az elemi higiéniai szabályokat. Utasítsa el a káros élvezeti szereket. Tudja elmondani a teendőket betegség vagy baleset esetén. Tudja, gyógyszert csak felnőtt engedélyével vehet be.
Fogyasztói kultúra	
(más pontokkal együtt tárgyalva)	
Szabadidő-kultúra	
(más pontokkal együtt tárgyalva)	
Információs kultúra	
(más pontokkal együtt tárgyalva)	Ismerje a tárgyformáló művészetet. Próbáljon önálló véleményt alkotni a látottakról.
Pályaorientáció	
(más pontokkal együtt tárgyalva)	

Követelmény

- A műszaki rajz leolvasásának ismerete.
- Alaprajz, nézetrajz készítése önállóan.
- Mérés centiméteres pontossággal.
- Rend, tisztaság megtartása munka közben.
- Munkaeszközök karbantartásának fontossága, gondozása.
- A lakás belső terei, azok funkciói.
- Díszítőelemek használata, a lakás otthonossá tétele.
- Önellátás otthon, iskolában, segítség.
- Ésszerű takarékoság idővel, pénzzel, energiával.
- Szolgáltatások megfelelő igénybevétele.
- Részvétel tárgykészítő tevékenységben – tárgykészítés saját ötlet alapján.
- A célszerű és takarékos anyagfelhasználás.
- Rend, tisztaság munka közben.
- A készítendő tárgy sajátosságaihoz illő anyag és munkaeszköz választása.
- A tárgy rendeltetése, funkciója, anyaga, alakja és mérete közötti kapcsolat felismerése.
- Jártasság a gyalogos és a kerékpáros közlekedés szabályainak alkalmazásában.
- Az egészséges életmód elemi szabályának ismerete.
- A teendők megnevezése egyes betegségeknél – a mentők telefonszáma.
- Ismerje a háztartásban használatos eszközök és gépek rendeltetését és használatát.